

20150070126

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА

Врз основа на член 10-б став (2) од Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/98, 89/08, 116/10 и 187/13), министерот за култура, донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ПРОГРАМАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТОТ ЗА ДОБИВАЊЕ НА ЛЕКТОРСКА ЛИЦЕНЦА

Член 1

Со овој правилник се пропишува Програмата за полагање на испитот за добивање на лекторска лиценца (во натамошниот текст: Програмата).

Член 2

Испитот за добивање на лекторска лиценца се полага според Програмата, која е дадена во прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 3

Со денот на влегување во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за полагање лекторски испит („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/98).

Член 4

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 55 -324/2
12 јануари 2015 година
Скопје

Министер за култура,
д-р Елизабета Канческа Милевска, с.р.

Прилог

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТОТ ЗА ДОБИВАЊЕ НА ЛЕКТОРСКА ЛИЦЕНЦА

Карактеристики на фонетскиот и на фонолошкиот систем на современиот македонски јазик. Врската помеѓу фонетските и значенските единици. Преглед на фонемите во македонскиот јазик и нивната алофонија. Слог, структура на слогот. Акцент, акцентски целости.

Правопис и правоговор. Односот меѓу правописот и правоговорот. Правопис на гласовите, правописните правила на македонскиот стандарден јазик во однос на: гласовните промени, употребата на големата буква, слеаното и разделеното пишување на зборовите, употребата на правописните и интерпункциските знаци, скратувањето на зборовите и значењето на скратениците, делењето на зборовите на слогови.

Морфологија. Основните поими во морфологијата (морфа, аломорфа, морфема, збороформа). Лексичко и граматичко значење на зборовите. Зборовните групи и нивните граматички карактеристики. Граматичките категории на одделните зборовни групи. Именки. Заменки. Придавки. Броеви. Прилози. Глаголи. Посебен осврт кон глаголот.

Прости и сложени глаголски форми. Нелични глаголски форми. Неменливи зборови: предлози, сврзници, честички, извици, модални зборови.

Зборообразување. Основни поими во зборообразувањето. Основни начини на зборообразување. Зборообразување и формообразување. Поим за мотивиран збор. Зборообразувачки тип и зборообразувачка категорија. Класификација на дериватите. Зборообразување на именките, на придавките, на глаголите и на прилозите (суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно, со сложување).

Лексикологија. Семантички односи меѓу лексемите (синонимија, антонимија, хомонимија, паронимија). Лексиката на македонскиот јазик според: потеклото, сферата на употреба, процесот на обновување, експресивно-стилистичка гледна точка. Лексикографија. Видови речници: толковни, двојазични, термилошки, дијалектолошки, на странски зборови, на симболи, на синоними, антоними и сл. Македонска лексикографија (изданија на речници во Македонија).

Фразеологизмите во македонскиот јазик.

Од морфологијата кон синтаксата. Синтаксички средства: интонација, конотација, конкретни показатели. Синтаксички односи. Синтаксички единици (именска група, реченица, сложена реченица). Категории на именската група: род, број, определеност, зависност, обраќање.

Поим за реченицата како синтаксичка единица. Модална и граматичка структура на реченицата. Видови реченици според модалната функција. Реченични членови (подмет, прирок, предмет, прилошка определба, атрибут, апозиција). Сложена реченица. Паратакса и хипотакса: синдетон и асиндетон. Класификација на сложените реченици.

Стилистиката и јазичната култура. Спецификите на нормата на современиот македонски јазик на сите рамништа. Правописната и правоговорната норма како појдовен критериум за квалитетен јазичен израз. Стандарднојазичната норма и јазичниот узус. Стилската вредност и изразните можности на лексичките слоеви и на фразеолошките изрази. Јазичното наследство како цивилизациска придобивка. Раслојувањето на јазикот. Фигуративноста во јазикот. Функционалностилска диференцијација на јазикот. Функционалните стилови и степенот на службеност во комуникацијата. Факторот на традицијата во оформувањето и статусот на одделни функционални стилови. Узус, норма, кодификација. Стандард и супстандард.

Принципи на лекторирањето. Местото на лекторирањето во подготвувањето на текстот. Авторска слобода во лектурата. Дискреционо право на лекторот.

Збороредот-граматички или стилистички условена категорија. Функционалните стилови и збороредот. Туѓото влијание во збороредот. Актуелни проблеми на конгренијата на синтагматско и на реченично рамниште. Нормата и интерпункцијата. Законски акти за употреба на македонскиот стандарден јазик.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

Бојковска Стојка, Минова-Ѓуркова Лилјана, Пандев Димитар, Цветковски Живко, Општа граматика на македонскиот јазик, Просветно дело, Скопје 2009.

Видоески Божидар, Димитровски Тодор, Конески Кирил, Угринова-Скаловска Радмила, Правопис на македонскиот литературен јазик, Просветно дело, Скопје 1999, 2007.

Конески Блаже, Граматика на македонскиот литературен јазик, Култура, Скопје 1981

Конески Кирил, Зборообразувањето во македонскиот јазик, БОНА, Скопје 1995.

Конески Кирил, Правописен речник на македонскиот литературен јазик, Просветно дело, Скопје 1999.

Минова-Ѓуркова Лилјана, Синтакса на македонскиот стандарден јазик, Радинг (Магор), Скопје 1994, 2000.

Минова-Ѓуркова Лилјана, Стилистика на македонскиот стандарден јазик, Скопје 2003.
Симон Саздов, Современ македонски јазик 1, Табернакул, Скопје 2007
Симон Саздов, Современ македонски јазик 2, 3, Табернакул, Скопје 2008

ДОПОЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Корубин Благоја, Јазикот наш денешен, кн. 1 (1969), кн. 2 (1976), кн. 3 (1980), кн. 4 (1986), кн. 5, 6 (2001), Наша книга, Студентски збор, Институт за македонски јазик, Скопје.

Минова-Ѓуркова Лилјана, Сврзувачките средства во македонскиот јазик, Детска радост, Скопје 1997.

Пановска-Димкова Искра, Практикум по правопис со правоговор на македонскиот литературен јазик. Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2008.

Савицка Ирена, Спасов Људмил, Фонологија на македонскиот стандарден јазик (сегментална и супрасегментална), Детска радост, Скопје 1997.

ЗБОРНИЦИ

Македонски социолингвистички и филолошки теми, Совет за македонски јазик на Република Македонија, Скопје 2002.

Македонскиот јазик во јавното општење, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 3, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2000.

Норма и речник, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 9, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2002.

Актуелните состојби во македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 12, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2005.

Јазичната политика и статусот на македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 13, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2006.

Функционалните стилови во македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 14, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2007.

РЕЧНИЦИ

Толковен речник на македонскиот јазик, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, ред. С. Велковска, К. Конески, Ж. Цветковски, т. I (А–Ж) 2003, т. II (З–К) 2005, т. III (Л–О) 2006, т. IV (П), 2008, т. V (Р–С) 2011.

Мургоски Зозе, Толковен речник на современиот македонски јазик. Скопје 2011.